

## Mérgezett terület

A nyomort és a civilizátlanságot akarta eldugni a világ szeme elől az egykori fővárosi tanács, amikor betömte a Nagytétény-szerre tátongó barlanglakásokat. Az elvtársak azonban nem számítottak azzal, hogy a salak, amit a látványjavításhoz használtak igen agresszív, savas, cianos mérgező hulladék. Százával hordták a teherautók az óbudai gázgyár melléktermékét a barlangnyílásokba. A döntéshozók pedig örvendeztek, amiért két legyet ütöttek egy csapásra: eltűnt a hulladékhegy és felszámolták a barlanglakásokat. A harminc évvel ezelőtt rakott salakdombok azonban még ma is fullasztó, bűzös gőzt árasztanak, a talajvízzel keveredve pedig mind nagyobb területen adagolják a mérget a konyhakertekbe, gyümölcsösökbe, s általa az embereknek.

A XXII. kerületi Park utca környékén nehéz gázzzag ül. Egyszerre szűrős és fullasztó a levegő, egy kis poshadt árnyalattal dúsítva. Az utat egy öt-hat méter magas, harminc méter hosszú barna domb szeli ketté hosszában. Sok ilyen van a kerületben, mindet a gázgyári hulladékból rakták. Körülötte egy-két méter távolságban kertes, családi házak állnak.

-Eső után mindig ilyen bűz van itt – szólt ki közvetlenül a domb mögött düledező viskójából egy otthonkás nagymama. –Érzik ugye?! Majd’ megfulladunk tőle.

-Itt lakik? – nézünk rá nagyra nyílt szemekkel.

-Ezen a méregtanyán? –kérdez vissza. –Ments’ Isten! Amott szemben. Itt csak a nyulaimat tartom, de annak sincs sok értelme. Sorra pusztulnak el, különösen a kicsik. Épp most dobtam ki egyet. Nem is csoda egyébként, csak rá kell nézni erre a vízre! –tárja szét a karjait a salaktömb tövében virító vörösesbarna, szivárványos tetejű tócsa előtt. –Ezt a mocskot a dombról mosta le az eső. Tömény, savas méreg. A csigák csak úgy sisteregnek, ha belemásznak. Egy-két nap alatt még a házukat is szétmarja – mutatja felháborodva.

Oroszné háza úgy húsz méterre van a betömött barlangtól. A víz ugyan nem tud átfolyni hozzá, mert magasabban áll, a betonút másik oldalán, a szél azonban minden akadály nélkül átjut, és viszi magával száraz időben a salakport, esősben pedig a gőzt. Az idős asszony nem tartja kizártnak, hogy néhány évvel ezelőtti daganatához és állandó légzési panaszaihoz köze van a gázgyári hulladéknak. Amint mondja, ott lakik nála a fia a családjával, de az unokákat nem is engedik kint játszani. A domb körül több gyümölcsös is van, inkább hasonlítanak azonban összefüggő dzsungelre, mint ápolt kis kertekre. Tulajdonosaik ugyanis már évek óta nem szedtek le egyetlen árva szem szilvát, szőlőt vagy almát fáikról. Mindenki fél, hogy mérgeztettek a gyümölcsök. Mint mondják, már a küllemük sem bizalomgerjesztő. Az Oroszné kertjében be sem érnek az aszott kis szőlőszemek, de nem oda még a kutyának sem.

-Jól is teszi! –helyesli dr. Kékesi Olga a körzet háziornosa az özvegyasszony óvatosságát.

A doktornő kapásból sorolja a számadatokat, látszik, hogy nagyon felkészült a témában. Mint mondja, nemrég a Zöldjövő Egyesülettel együttműködve felmérést készített, amelyben kifejezetten azt vizsgálták, hogy az egyes betegségek sűrűbben fordulnak-e elő a betemetett barlanglakások közelében.

Majdnem négyszer annyi koraszülött gyermek jön a világra, mint máshol, az újszülöttek közel fele pedig súlyos károsodással, veleszületett rendellenességgel, betegséggel – összegzi a tapasztalatokat. Sokkal gyakoribbak itt a cukorbeteg babák, a szív- és érrendszeri rendellenességgel és agykárosodással születők. A felnőtteknél pedig jóval gyakoribb volt az átlagosnál az elmúlt huszonöt évben a daganatos, légzőszervi, illetve a szív- és érrendszeri megbetegedés.

Dr. Kékesi Olga szerint ez nem véletlen. A salakból víz hatására cianidok és szulfidok oldódnak ki, amelyek szétfolynak a környéken. A talajból a növények a vízzel együtt felszívják, az emberek pedig ezt a savas vegyülettel, mérgezett répát, krumplit, gyümölcsöt eszik meg. Ráadásul nem csak a vízzel terjed. A szél is felkapja és beteríti vele a környezetét, ráragad az ember bőrére, hajára, a bútorokra és az ételre, amit megesznek. Lehetetlen védekezni ellene.

A XXII. kerületi önkormányzatnál a „gázgyári salak” bűvös szó, mindenki azonnal tudja, miről van szó. Az utóbbi időben központi témává vált, hogy mi lesz vele, hogyan lehetne megszabadulni tőle. Azt már kevesebben tudják pontosan, hogyan is került ide. Dr. Horváth János, a környezetvédelmi bizottság elnöke utánanézett. Sokan a településszerte tátongó, mészkökitermelésből visszamaradt barlangokba költöztek. A hatvanas években kilakoltatták őket, és hogy ne tudjanak visszajönni, betömtek a barlangokat az Óbudai Gázgyár hulladékával.

A bizottsági elnök számos olyan esetről tud, amikor a földbe szúrva felejtett ásót szétmarta a talajvízzel terjedő savas vegyület, egy családi háznak pedig a betonalapja mállott szét.

Az önkormányzatnál megtudtuk, hét évvel ezelőtt a Környezetvédelmi és az Energiagazdálkodási intézet talajvizsgálatából derült ki, hogy nagy mennyiségű só, ciánhidrogént és ammóniát tartalmaz a tömedékanyag. Két évvel később a KTM másodfokú veszélyes hulladékká minősítette, a Környezetvédelmi Főfelügyelőség pedig kötelezte a Fővárosi Gázműveket, hogy - mint utód – ártalmatlanítsa a veszélyes hulladékot. A gázművek azonban megfellebbezte a határozatot azzal, hogy a Fővárosi Tanács hordatta oda a salakot, nem pedig az egykori gázgyár. Sok-sok jogi hercehurca után végül idén áprilisban az érintettek megállapodtak, hogy az állam feladata lesz eltüntetni onnan. Horváth János úgy tudja, az Országos Környezetvédelmi Programban első helyen szerepel a feladat, melynek megoldására pályázatot írnak ki. Egyelőre azonban egyetlen szakember sem jelentkezett, akinek lenne elképzelése arról, hogyan lehetne ezt a salakátkot ártalmatlanná tenni.